

**„Saugesnis internetas LT“
Galutinė viešoji ataskaita
2007-2009**

Turinys

Įvadas	3
Programa „Saugesnis internetas plus“ (SIP)	4
Programa SIP	4
Programa SIP Lietuvoje.....	5
Projekto „Saugesnis internetas LT“ konsorciumo nariai	5
Lietuvos Respublikos Ryšių reguliavimo tarnyba (RRT).....	5
Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija (ŠMM).....	6
Projekto „Saugesnis internetas LT“ įgyvendinimas Lietuvoje.....	7
Nacionalinis bendradarbiavimas	7
Informacijos sklaidos priemonių ir metodų kūrimas.....	7
Informacijos sklaida.....	10
Seminarai ir konferencijos.....	12
Saugesnio interneto diena	13
Indėlis į Europos tinklą.....	18
„Saugesnio interneto LT“ karštoji linija.....	19
Karštosios linijos eksploatavimas	19
Tarpautinė veikla	21
Viešosios nuomonės tyrimai	22
Kontaktinė informacija	26

Įvadas

Šiuo metu žalingo turinio internete reguliavimas yra viena opiausių informacinės visuomenės plėtros problemų, susilaukianti ypatingo įvairių Europos valstybių dėmesio. Internetas, naudojamas suaugusiųjų neprižiūrimų vaikų ir paauglių, gali kelti įvairių grėsmių. Tėvams, globėjams ir mokytojams tenka nuolat rūpintis, kaip apsaugoti vaikus

nuo tokių virtualios aplinkos grėsmių kaip patyčios, žalingas ir neteisėtas turinys ir pan. Suvokdama šios problemos svarbą Lietuvos Respublikos Ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – RRT), bendradarbiaujant su Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija (toliau – ŠMM) ir kitais partneriais (viešojo ir verslo sektoriaus organizacijomis), įgyvendino Europos Komisijos projektą „Saugesnis internetas LT“. Minėtą projektą Lietuvoje viešino dviejų bendradarbiaujančių organizacijų – RRT ir ŠMM - konsorciumas. Du pagrindiniai projekto „Saugesnis internetas LT“ tikslai – vykdyti informacijos sklaidą ir eksploatuoti karštąją liniją. Ataskaitinio laikotarpio metu – nuo 2007 m. balandžio 1 d. iki 2009m. kovo 31d., siekiant padidinti visuomenės informuotumą, buvo vykdomos įvairios informacijos sklaidos kampanijos televizijoje, radijuje ir internete. Pagrindinis pagal projektą vykdomas renginys– „Saugesnio interneto diena“, kuri buvo surengta 2008 m. vasario 12d. ir 2009m. vasario 10d. Be to, buvo vykdomos įvairios visuomeninės kampanijos ir šviečiamoji veikla. Buvo administruojamas projekto tinklalapis - www.draugiskasinternetas.lt, kuriame vaikams ir jų tėveliams yra pateikiama daug aktualios informacijos apie saugesnį naudojimąsi internetu ir būdus, kuriais jaunieji interneto vartotojai gali apsisaugoti nuo žalingos informacijos ir kitų galimų grėsmių. Buvo sukurtos įvairios informacijos sklaidos priemonės. Mokyklose buvo išdalinti atšvaitai su projekto pavadinimu, tėvams ir mokytojams išdalinti lankstinukai "Patarimai tėvams. Kad mūsų vaikai būtų saugesni

internete", sukurtas vaizdo klipas „Pasidomėk, ką tavo vaikas veikia internete!“, kuris buvo platinamas internete ir transliuojamas įvairiais televizijos kanalais. Kita svarbi veikla – karštosios linijos, skirtos gauti pranešimams apie aptiktą žalingą arba neteisėtą turinį internete, įkūrimas ir eksploatavimas.

Šioje galutinėje ataskaitoje yra aprašoma veikla, vykdyta pagal projektą „Saugesnis internetas LT“ (kuris vykdomas pagal Europos programą „Saugesnis internetas plus“), viso projekto įgyvendinimo metu.

Programa „Saugesnis internetas plus“ (SIP)

Programa SIP

„Saugesnis internetas plus“ (SIP) – tai Europos Komisijos Informacinės visuomenės ir žiniasklaidos generalinio direktorato programa 2005-2008 m. laikotarpiui. Programa SIP pakeitė „Saugesnio interneto veiksmų planą“, kuris buvo įgyvendinamas Europos Sąjungos valstybėse narėse nuo 1999 iki 2004 m. Programos tikslai – skatinti saugesnį naudojimąsi internetu ir naujosiomis interneto technologijomis, atkreipiant ypatingą dėmesį į vaikų naudojimąsi internetu, bei kovoti su neteisėtu ir galutinių vartotojų nepageidaujamu turiniu. Visa tai yra bendro ir nuoseklaus Europos Sąjungos požiūrio į šią problemą dalis.

Programa apima keturias veiklos sritis:

- Kova su neteisėtu turiniu;
- Nepageidaujamo ir žalingo turinio aptikimas ir šalinimas;
- Saugesnės aplinkos skatinimas;
- Informacijos sklaida;

Programa „Saugesnis internetas plus“ taip pat aprėpia naujasias interneto technologijas, įskaitant judriojo ryšio ir plačiajuosčio ryšio turinį, realiu laiku vystančius internetinius žaidimus, apskaitimą rinkmenomis ir visas kitas realiu laiku vykstančio bendravimo internetu formas, tokias kaip internetiniai pokalbių kambariai ir pranešimų siuntimas. Pagrindinis šios veiklos tikslas yra didinti vaikų ir paauglių apsaugą. Vykdamas programą

buvo imtasi veiksmų, siekiant apimti daugiau neteisėto ir žalingo turinio bei žalingo elgesio internete sričių, įskaitant rasistinio ir smurtinio pobūdžio informaciją.

Įgyvendinant programą visose Europos Sąjungos valstybėse buvo kuriami nacionaliniai informacijos sklaidos ir karštųjų linijų centrai, bendradarbiavimą tarp šių centrų koordinuoja asociacijos „Insafe“ ir INHOPE.

Programa SIP Lietuvoje

2007-aisiais metais, įgyvendinant programą SIP, konsorciumo nariai RRT ir ŠMM pradėjo vykdyti projektą „Informacijos sklaidos ir karštosios linijos veikla Lietuvoje siekiant užtikrinti saugesnį internetą“ (kitai – „Saugesnis internetas LT“). Konsorciumas laimėjo Europos Komisijos surengtą konkursą įgyvendinti projektą nuo 2007 m. balandžio iki 2009 m. kovo. Projekto „Saugesnis internetas LT“ tikslas – įsteigti nacionalinį informacijos apie saugesnį internetą sklaidos centrą Lietuvoje su karštąja linija, ir šviesti visuomenę saugesnio interneto klausimais bei padėti vaikams, tėvams ir ugdytojams išvengti su skaitmeniniais ryšiais susijusių pavojų. Be to, projekto tikslas buvo vykdyti karštosios linijos, kuria būtų priimami ir apdorojami vartotojų pranešimai apie neteisėtą ir žalingą turinį internete, funkcijas.

Projekto „Saugesnis internetas LT“ konsorciumo nariai

Lietuvos Respublikos Ryšių reguliavimo tarnyba (RRT)

RRT – tai nepriklausoma nacionalinė reguliavimo institucija, reguliuojanti Lietuvos elektroninių ryšių sektorių. RRT įsteigta remiantis Elektroninių ryšių įstatymo ir Europos Sąjungos direktyvų dėl elektroninių ryšių reguliavimo nuostatomis. RRT misija: kiekvienam Lietuvos gyventojui užtikrinti technologiškai pažangių, kokybiškų, saugių ir įperkamų informacijos ir ryšių technologijų (IRT) bei pašto paslaugų (produktų) pasirinkimo įvairovę, sudaryti galimybes IRT bei pašto verslo plėtrai, taip spartinant informacinės visuomenės plėtrą.

Informacinės visuomenės plėtra ir pasitikėjimo elektronine erdve skatinimas reikalauja ženklių pastangų, kurios privalo būti laiku ir koordinuotai dedamos privačiame, viešajame ir

nevyriausybiname sektoriuje. RRT ėmėsi iniciatyvos vykdant darbus tinklų ir informacijos saugumo srityje ir įsteigė specialųjį Tinklų ir informacijos saugumo skyrių, kurio veikla tinklų ir informacijos saugumo srityje yra sutelkta į keturias sritis:

- vartotojų švietimas ir informacijos sklaida;
- neigiamo saugumo incidentų ir neteisėto turinio poveikio mažinimas;
- saugumo incidentų valdymas (CERT funkcijos);
- teisinių bei standartizavimo priemonių sukūrimo skatinimas.

RRT vadovavo projekto „Saugesnis internetas LT“ įgyvendinimui ir prisidėjo prie projekto kuriant informacijos sklaidos priemones, rengiant informacijos sklaidos renginius ir pan. Viena iš pagrindinių RRT veiklos sričių – interneto karštosios linijos eksploatavimas

Daugiau informacijos apie RRT – tinklalapyje www.rtt.lt

**Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija
(ŠMM)**

ŠMM kuria teisinį pagrindą ir yra atsakinga už Lietuvos švietimo strategijos formulavimą ir įgyvendinimą. Prie ŠMM yra kelios institucijos, kurių veikla apima konkrečius klausimus, tokius kaip mokytojų profesinis tobulinimas, mokytojų švietimas informacijos technologijų ir kitose srityse. ŠMM glaudžiai bendradarbiauja su šalies mokyklomis, universitetais ir kitomis švietimo institucijomis bei turi tiesioginių informacijos platinimo kanalų. Būdamą vyriausybine institucija, ŠMM turi įtakos švietimo politikos formavimui.

ŠMM prisidėjo prie projekto „Saugesnis internetas LT“ įgyvendinimo surengdama mokymo seminarus apie saugesnį internetą ir skaitmeninius ryšius mokytojams, moksleiviams ir tėvams. Be to, ŠMM suteikė išteklių organizuojant informacijos sklaidos kampanijas tiek Lietuvos visuomenei, tiek švietimo bendruomenei.

Daugiau informacijos apie ŠMM – tinklalapyje www.smm.lt.

Projekto „Saugenis internetas LT“ įgyvendinimas Lietuvoje

Nacionalinis bendradarbiavimas

Projekto įgyvendinimo metu buvo nustatytos pagrindinės suinteresuotos šalys, su kuriomis buvo susisiepta ir gautas jų sutikimas dalyvauti projekto veikloje. Projekto Valdymo grupėje buvo atstovaujamos šios valstybės institucijos, privataus sektoriaus ir nevyriausybinės organizacijos: Lietuvos Respublikos Ryšių reguliavimo tarnyba; Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija; Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės; Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerijos; Lietuvos Respublikos Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba; asociacija „Langas į ateitį“; Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga; organizacija „Gelbėkit vaikus“; judriojo ryšio operatorius UAB „Bitė Lietuva“; Microsoft filialas Lietuvoje UAB „Microsoft Lietuva“; ryšių operatorius „TEO LT, AB“; Lietuvos žmogaus teisių lyga; Lietuvos informacinių technologijų bendroves vienijanti asociacija „Infobalt“; Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija; socialinių ryšių portalas one.lt ir Lietuvos mokslo ir studijų kompiuterių tinklas LITNET.

Pagrindinis Valdymo grupės tikslas buvo užtikrinti sėkmingą projekto įgyvendinimą Lietuvoje, o pagrindinės užduotys – projekto koordinavimas ir priežiūra, projekto rezultatų vertinimas bei esminių projekto pakeitimų svarstymas. Be to, buvo sudaryta projekto Darbo grupė, į kurią įėjo aukščiau minėtų organizacijų atstovai. Darbo grupė buvo

atsakinga už kasdienę su projektu susijusią veiklą. Taip pat, buvo patvirtintas Valdymo grupės darbo reglamentas, kuris apibrėžė jos struktūrą, valdymą, užduotis, funkcijas ir atsakomybę. Projekto įgyvendinimo metu įvyko keturi Valdymo grupės posėdžiai.

Projekte ypač aktyviai dalyvavo „TEO LT, AB“, „Microsoft Lietuva“, asociacija „Langas į ateitį“ ir portalas one.lt. „TEO LT, AB“ buvo pagrindinis partneris ir organizatorius rengiant „Saugesnio interneto dienos 2009“ kampaniją „Saugesnio interneto akademija“. „TEO LT“ nuolat skelbė straipsnius projekto tinklalapyje ir pagamino lipdukus „Saugesnio interneto dienos 2008“ kampanijai, kurie buvo dalinami pradinėjų klasių moksleiviams. „Microsoft“ rengė seminarus mokyklose ir kasmetines konferencijas „Vaikų saugumas internete“, „Langas į ateitį“ parengė internetu pasiekiamą šviečiamąją medžiagą tėvams apie vaikų saugumą internete. Socialinių ryšių portalas one.lt surengė testą vaikams „Ką žinote apie internetą“, o taip pat dalyvavo kitoje informacijos sklaidos ir karštosios linijos veikloje. Partneriai rodė „Insafe“ vaizdo klipus bei reklamavo projektą savo tinklalapiuose.

Informacijos sklaidos priemonių ir metodų kūrimas

Projekto tinklalapis www.draugiskasinternetas.lt buvo pagrindinis kanalas, skirtas pranešti apie potencialiai neteisėtą arba žalingą turinį internete, jame nuolatos buvo teikiama atnaujinta informacija ir patarimai apie tai, kaip padaryti internetą saugesniu. Be to, minėtas tinklalapis buvo pagrindinė priemonė, informuojanti apie informacijos sklaidos veiklą, kuri buvo nuolatos pritaikoma platesniam vartotojų ratui bei atskiroms tikslinėms grupėms. Per dvejus metus tinklalapis buvo aplankytas 77 260 kartų.

Naują veiklą inicijavo vienas iš projekto partnerių – asociacija „Langas į ateitį“. 2008 m. gegužės mėnesį buvo pradėta internetinė švietimo programa apie vaikų saugumą internete, skirta tėvams ir suaugusiems. Per vienerius metus šiame mokymų kurse dalyvavo apie 1500 žmonių, 900 iš jų sėkmingai jį baigė ir gavo pažymėjimus.

RRT parengė ir išleido lankstinuką „Patarimai tėvams. Kad mūsų vaikai būtų saugesni internete“, kuriuo siekta paskatinti tėvus patarti savo vaikams saugumo internete klausimais. Visoje Lietuvoje buvo išplatinta 50000 lankstinuko kopijų. Lankstinukas pradėtas platinti „Saugesnio interneto dieną“ 2009-aisiais metais.

ŠMM surengė konkursą „Saugaus interneto mokykla“. Tai buvo konkursas „Informacijos ir ryšių technologijų strategijos įgyvendinimas mūsų mokykloje“ mokyklų vadovams. Konkursas buvo vykdomas 2008 m. spalį – 2009 m. sausį, jame dalyvavo 74 mokyklos, o po jo buvo paskelbta pažangiausia saugumo internete atžvilgiu mokykla.

Lietuvos pradinė klasių mokiniams buvo išdalinta 23000 specialių atšvaitų ir 10000 lipdukų, reklamuojančių Lietuvos informacijos sklaidos centro tinklalapį www.draugiskasinternetas.lt, kuriame vaikai gali rasti patarimų, kaip saugiai naudotis internetu ir pranešti apie neteisėtą arba žalingą turinį internete.

Vykdam projektą buvo parengtas ir tarp pradinė klasių mokinių išplatintas laiškas apie saugų naudojimąsi internetu. „Saugesnio interneto dienos 2008“ proga šis laiškas buvo naudojamas pamokų metu kaip mokytojų metodinė medžiaga.

ŠMM išleido plakatą „Būkime saugūs internete“, reklamuojantį projektą „Saugesnis internetas LT“. „Saugesnio interneto dienos 2009“ proga buvo pradėtas plakatų platinimas visoje šalies teritorijoje.

Informacijos sklaida

Per dvejus metus buvo įvykdyta daug įvairios informacijos platinimo veiklos. Buvo skelbiami informaciniai pranešimai spaudai apie projekto metu vykdytas veiklas. Centras, kartu su pagrindiniais projekto partneriais, dalyvavo nacionalinio ir regioninio radijo ir televizijos programose, skirtose vaikų saugumo internete klausimams. Siekiant išanalizuoti sudėtingas projekto užduotis ir susitarti dėl bendrųjų priemonių, vyko susitikimai su projekto partneriais TEO LT, AB, vienu stambiausiu Lietuvos interneto paslaugų teikėjų ir one.lt, stambiausiu socialinių ryšių portalu Lietuvoje. Susitikimų metu susitarta, kad

bendradarbiaujant su one.lt ypatingas dėmesys bus skirtas karštosios linijos eksploatavimo klausimams. Be to, siekiant aptarti konferencijų ir seminarų organizavimo klausimus, buvo surengti susitikimai su „Microsoft“. Konferencijomis, seminarais ir „Saugesnio interneto dienos“ metu vykdyta veikla siekta didinti informacijos sklaidą apie saugumą internete ir platinti informacijos sklaidos priemones.

Buvo parengtas ir projekto tinklalapyje www.draugiskasinternetas.lt, projekto partnerių tinklalapiuose ir asociacijos „Insafe“ portale paskelbtas vaizdo klipas „Pasidomėk, ką tavo vaikas veikia internete!“, skirtas atkreipti tėvų dėmesį į potencialios interneto žalos vaikams problemą ir reklamuoti projektą „Saugesnis internetas LT“. Per metus buvo užregistruota 17575 šio vaizdo klipo peržiūrų projekto partnerių tinklalapiuose. Be to, 2008 m. balandį ir 2009 m. kovą minėtas vaizdo klipas buvo transliuojamas nacionalinės televizijos kanalais.

Seminarai ir konferencijos

2007 m. lapkričio mėnesį Mykolo Romerio universitete buvo surengtas diskusijų forumas „Saviraiškos laisvė internete: komunikacija, teisė, etika“, kurio metu pranešimus skaitė RRT, ŠMM ir Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos atstovai. 2008 m. lapkričio mėnesį buvo surengtas kitas diskusijų forumas - „Komentaras virtualioje erdvėje: atsakomybės problema ir žiniasklaidos savireguliacija“, kuriame RRT ir Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos atstovai skaitė pranešimus apie projektą „Saugusis internetas LT“ ir apie karštąją liniją. Forumų tikslas – suvienodinti supratimą žiniasklaidos atsakomybės internete klausimu.

2007 m. ir 2008 m. gruodį buvo rengiama kasmetinė konferencija „Vaikų saugumas internete“, kurią organizavo „Microsoft Lietuva“, RRT ir ŠMM, ir kurios tikslas buvo pasidalyti informacija su vyriausybinėmis ir nevyriausybinėmis institucijomis bei privataus sektoriaus organizacijomis apie vaikų saugumo problemą bei iškelti užduotis visoms institucijoms, kurios privalo ją spręsti.

ŠMM surengė 16 seminarų ir mokymų kursų saugaus interneto klausimais mokytojams, tėvams ir vaikams. Seminaruose dalyvavo 631 žmonių, kurie, naudojant internetines švietimo programas, buvo supažindinti su saugaus interneto klausimais.

2008 m. sausį – birželį „Microsoft Lietuva“ surengė 10 seminarų vaikų saugumo internete klausimais skirtingų Lietuvos miestų mokyklose.

2009 m. vasarį Vidaus reikalų ministerijoje įvyko teisėsaugos ir kitų valstybinių institucijų susitikimas, kurio pagrindinė tema – kaip išspręsti informacijos apie sprogstamąsias medžiagas skelbimo interneto tinklalapiuose problemą. Vienas iš sprendimų, priimtų minėtojo susitikimo metu, buvo paskatinti atitinkamas valstybės institucijas plačiai reklamuoti karštąją liniją.

Saugesnio interneto diena

Įgyvendinant projektą, ypatingas dėmesys informacijos sklaidos veikloje buvo skiriamas „Saugesnio interneto dienos“ 2008 ir 2009 renginiams ir buvo siekiama atkreipti žiniasklaidos dėmesį į juos.

„Saugesnio interneto diena 2008“

Kaip ir visame „Insafe“ tinkle, Lietuvoje „Saugesnio interneto diena 2008“ buvo minima 2008 m. vasario 12 dieną. „Saugesnio interneto dienos 2008“ proga įvairios viešojo ir privataus sektoriaus organizacijos kartu surengė įvairių kampanijų: „Insafe“ vaizdo klipo transliaciją per televiziją ir internetu, specialių atšvaitų, reklamuojančių projekto tinklalapio adresą, dalijimą pradinių klasių mokiniams, specialias pamokas mokyklose ir pan. Pagrindiniai „Saugesnio interneto dienos 2008“ renginiai Lietuvoje:

- „Insafe“ vaizdo klipo transliacija per nacionalinę televiziją ir TV3 kanalų;
- „Saugesnio interneto dienos 2008“ konkurso „Gyvenimas internete yra tai, ką duoda informacinės technologijos“ organizavimas Lietuvoje. Keturių „Insafe“ informacinių pranešimų spaudai išvertimas ir paskelbimas informacijos sklaidos centro tinklalapyje. Laimėtojų šalies mastu išrinkimas;
- Atšvaitų ir lipdukų, reklamuojančių Lietuvos informacijos sklaidos centro tinklalapį www.draugiskasinternetas.lt, dalijimas mokyklose bei šios kampanijos nušvietimas žiniasklaidoje;
- Pamokos mokyklose apie saugų naudojimąsi internetu. Laiško apie saugų naudojimąsi internetu parengimas ir išplatınimas pradinėjų klasių mokiniams. Laiškas taip pat buvo naudojamas kaip mokytojų metodinė medžiaga;
- Informacijos apie „Saugesnio interneto dienos 2008“ renginius bei „Insafe“ vaizdo klipo paskelbimas informacijos sklaidos centro tinklalapyje ir projekto partnerių TEO LT, AB ir one.lt tinklalapiuose;
- „Saugesnio interneto dienos 2008“ renginys Lietuvos Respublikos Seime, kurį surengė Lietuvos Žmogaus teisių lyga, ŠMM ir „Microsoft Lietuva“ ir kuriame dalyvavo apie 300 vaikų iš visos Lietuvos. Vaikus pasveikino Seimo nariai. Seime vyko pamokos ir diskusijos saugaus naudojimosi internetu klausimais, buvo rodomas vaizdo klipas.

Didelį susidomėjimą „Saugesnio interneto dienos 2008“ renginiais rodo apsilankymų projekto tinklalapyje www.draugiskasinternetas.lt skaičius, kuris savaitės prieš renginį metu padidėjo šešis kartus (vidutiniškai 758 apsilankymai per dieną), o 2008 m. vasario 12 d. – 13 kartų (1530 apsilankymų) palyginus su ankstesniu vidutiniu apsilankymų skaičiumi (vidutiniškai 120 apsilankymų per dieną).

„Saugesnio interneto diena 2009“

Svarbiausiu „Saugesnio interneto dienos 2009“ įvykiu tapo „Saugesnio interneto akademijos“ turas po Lietuvą. Įgyvendinant „Saugesnio interneto akademijos“ projektą buvo pasirinkta netradicinė aplinka – mobilusis „TEOBUSAS“, į kurį galėjo įlipti bet kuris žmogus, norintis pasiklaudyti paskaitų. „TEOBUSAS“ keliavo per aštuonis skirtingus Lietuvos miestus. Tokia neįprasta aplinka kėlė susidomėjimą ir skatino vaikus ir jų tėvelius įlipti į „TEOBUSA“ ir gauti naudingos informacijos.

„Saugesnio interneto akademija“

Diegimo etapai:

- RRT, bendradarbiaujant su ŠMM, TEO LT, AB ir kitais partneriais sukūrė „Saugesnio interneto akademijos“ koncepciją;
- Pasirinktos dvi tikslinės grupės – vaikai ir tėveliai;
- Nuspręsta skaityti paskaitas mobiliajame „TEOBUSE“;
- Nuspręsta skleisti informaciją tarp nedidelių Lietuvos miestelių gyventojų;
- Atlikta projekto informacijos partnerių paieška. Projekto partneriais tapo regioniniai ir miestų spaudos leidiniai, radijo stotys ir televizijos kanalai;

- Parengta mokymo medžiaga ir apmokyti mokytojai, kurie vėliau skaitė paskaitas „Saugesnio interneto akademijoje“;
- Sukurta elektroninio registravimosi sistema mokykloms, norinčioms dalyvauti „Saugesnio interneto akademijos“ pamokose;
- Lietuvos mokyklose buvo dalijami specialūs atšvaitai, reklamuojantys projekto tinklalapį www.draugiskasinternetas.lt.

Rezultatai:

- Skirtinguose Lietuvos miesteliuose ir regionuose surengtos 89 „TEOBUSo“ paskaitos;
- 1500 mokinių, tėvelių ir mokytojų apsilankė „Saugesnio interneto akademijos“ paskaitose;
- Surengta speciali paskaita kurtiems moksleiviams;
- Po paskaitų vaikai ir jų tėveliai gavo medžiagos apie saugų naudojimąsi internetu;
- Visose Lietuvos mokyklose buvo išdalinti atšvaitai, įspėjantys būti atsargiems tiek gatvėse, tiek internete;
- Išplatinti lankstinukai „Patarimai tėvams. Kad mūsų vaikai būtų saugesni internete“.
- Mokinių tėvų, apsilankiusių paskaitose, teigimu jie gavo daug vertingos informacijos apie grėsmes, tykančias jų vaikų internete, bei apie tinkamą asmeninių duomenų teikimą interneto tinklalapiuose, o taip pat praktinių patarimų, kaip kalbėtis su vaikais saugaus naudojimosi internetu klausimais;
- Paskaitų dalyviams buvo išduoti pažymėjimai, liudijantys, kad jie tapo pirmosios Lietuvos „Saugesnio interneto akademijos“ absolventais.

Kita veikla „Saugesnio interneto dienos 2009“ proga:

- „Insafe“ viktorinos reklama Lietuvoje. Vasario 10-ąją dieną Liuksemburge buvo paskelbti ir apdovanoti viktorinos laimėtojai.

- Surengta plati informavimo kampanija, reklamuojanti „Insafe“ vaizdo klipą apie patyčias internete. Vaizdo klipas buvo transliuojamas per nacionalinę televiziją. Internete, ypač tarp paauglių populiariuose tinklalapiuose, buvo galima pažiūrėti ilgesnę minėto vaizdo klipo versiją. Savaitės, kurią buvo surengta „Saugesnio interneto diena 2009“ metu, projekto partnerio one.lt tinklalapyje vaizdo klipas buvo peržiūrėtas net 57 000 kartų!

- Reklaminė nuoroda į vaizdo klipą buvo pateikta projekto partnerių tinklalapiuose;
- Projekto partnerių tinklalapiuose buvo pateiktas vaizdo klipas „Pasidomėk, ką tavo vaikas veikia internete!“;
- Internetinio žaidimo vaikams „Klaidūs interneto miškai“ reklama. Į lietuvių kalbą žaidimą išvertė projekto partneriai TEO LT ir RRT;
- Internetinės švietimo vaikų saugumo internete klausimais programos tėvams ir suaugusiems reklama. Medžiaga programai, kurią parengė projekto partneris asociaciją „Langas į ateitį“, pateikiama tinklalapyje www.langasiateiti.lt;
- „Saugesnio interneto dienos 2009“ renginys Lietuvos Respublikos Seime, kurį surengė Lietuvos Žmogaus teisių lyga, ŠMM ir „Microsoft Lietuva“ bei kiti partneriai. Renginyje dalyvavo apie 400 vaikų iš visos Lietuvos. Vaikus pasveikino Seimo nariai;
- Plakatų „Būkime saugūs internete“, reklamuojančių projektą „Saugesnis internetas LT“, iškabinimas ant reklaminių stendų autobusų stotelėse visoje šalyje (įgyvendino ŠMM);
- Testas vaikams saugumo internete klausimais „Ką žinai apie internetą“, surengtas socialinių ryšių portale one.lt. Testo nugalėtojų apdovanojimas. Savaitės, kurią buvo surengta „Saugesnio interneto diena 2009“, metu testas peržiūrėtas 58750 kartų!

- RRT, ŠMM, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus informaciniai pranešimai spaudai apie „Saugesnio interneto dieną 2009“, Lietuvos žmogaus teisių lygos (apie renginį Lietuvos Respublikos Seime) bei kiti projekto partnerių pranešimai.

Didelį susidomėjimą „Saugesnio interneto dienos 2009“ renginiais rodo apsilankymų projekto tinklalapyje www.draugiskasinetetas.lt skaičius, kuris savaitės prieš renginį metu padidėjo du kartus (vidutiniškai 330 apsilankymų per dieną), o 2009 m. vasario 10d. – 6 kartus (1050 apsilankymų) palyginus su ankstesniu vidutiniu apsilankymų skaičiumi 2009 m. sausio mėnesį (vidutiniškai 170 apsilankymų per dieną).

Indėlis į Europos tinklą

Europos lygmenyje Lietuvos informacijos sklaidos centras prisijungė prie „Insafe“ tinklo. Centras aktyviai dalyvavo minėto Europinio tinklo organizuotuose susitikimuose ir mokymuose, kurių metu buvo dalijamasi patirtimi ir informacijos sklaidą didinančia medžiaga su kitais tinklo centrais. Vykdamt projektą Lietuvos centras dalyvavo šiuose renginiuose:

- „Insafe“ Valdymo komiteto posėdis ir „Saugesnio interneto forumas“ Liuksemburge 2007 m. birželį;
- „Insafe“ Valdymo komiteto posėdis Kipre 2007 m. rugsėjį;
- „Insafe plus“ kasmetinis suinteresuotų šalių susitikimas Briuselyje 2007 m. gruodį;
- „Insafe“ Valdymo komiteto posėdis ir „Saugesnio interneto dienos 2008“ sesija Liuksemburge 2008 m. kovą;
- „Insafe“ mokymai ir Valdymo komiteto posėdis Kopenhagoje 2008 m. birželį;
- „Insafe“ mokymai ir Valdymo komiteto posėdis Liuksemburge 2008 m. rugsėjį;
- Saugesnio interneto forumas Liuksemburge 2008 m. rugsėjį;
- „Insafe“ Konsultacinio komiteto posėdis Kopenhagoje 2008 m. lapkritį;
- „Insafe“ mokymai ir Valdymo komiteto posėdis Rygoje 2009 m. vasarį;
- „INHOPE“ ir „Insafe“ Šiaurės regiono konferencija Helsinkyje 2009 m. balandžio 1 ir 2 d.

Lietuvos informacijos sklaidos centras turėjo galimybę susipažinti su „Insafe“ tinklo bendradarbiavimo apžvalga, rekomendacijomis ir ateityje numatomais veiksmais, bei aktyviai dalyvavo rengiant naują „Insafe“ Tarpusavio supratimo memorandumo versiją.

Prisijungus prie „Insafe“ Bendruomenės portalo, Lietuvos centras gavo galimybę daugiau sužinoti apie kitų centrų patirtį. Lietuvos centro atstovai buvo įtraukti į visus portalo elektroninio pašto adresų sąrašus, taip sudarant galimybę gauti visas žinias apie „Insafe“ veiklą bei galimybę naudotis visa portale pateikiama medžiaga. Be to, „Insafe“ tinklalapyje Lietuvos centras turi galimybę teikti atnaujinamą informaciją kitiems centrams bei keistis su jais turimais resursais.

Tarptautinis bendradarbiavimas suteikė Lietuvos centrui galimybę teikti Lietuvos visuomenei naujausią ir aktualiausią informacinę medžiagą, o taip pat naudotis informacijos platinimo metodais, pasitvirtinusiais kitose Europos valstybėse. Dalijantis mintimis ir patirtimi užsimezgė glaudūs bendradarbiavimo ryšiai su Latvijos centru.

„Saugesnio interneto LT“ karštoji linija

Karštosios linijos eksploatavimas

Karštoji linija buvo įsteigta 2007 metais CERT-RRT (RRT Tinklų ir informacijos saugumo incidentų elektroninių ryšių tinkluose valdymo padalinio), kuriam 2008 metais suteiktas nacionalinio CERT-LT statusas, pagrindu. Pranešimai priimami ir apdorojami remiantis Eksploatavimo tvarkos vadovu. Pagrindinė priemonė pranešti apie neteisėtą arba žalingą turinį, aptiktą internete – tai elektroninė pranešimo forma, pateikiama projekto tinklalapyje adresu http://www.draugiskasinternetas.lt/lt/misc/report_form. Pranešimai tai pat gali būti

pateikiami elektroniniu paštu adresu cert@cert.lt arba skambinant karštosios linijos telefonu numeriu +370 5 210 5679; pastaroji paslauga yra teikiama darbo dienomis nuo 8.00 iki 17.00 val. Karštąją liniją aptarnauja du CERT-LT darbuotojai.

**draugiškas
Internetas**

Praneškite

Praneškite apie aptiktą, piktografinį, pedofilių, rasizmą ar šaudymą nesantį turinį internete.

Buvo užmegzti ryšiai su visomis pagrindinėmis suinteresuotomis šalimis. RRT pasirašė bendradarbiavimo sutartis su dviem pagrindiniais šio projekto partneriais: Policijos departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos ir su Lietuvos Respublikos Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba. Minėtos teisėtvarkos institucijos patvirtino karštosios linijos eksploataavimo procedūras.

Vykdamas projektą buvo užmegzti ryšiai su stambiausiu Lietuvos socialinių ryšių portalu one.lt ir sudarytas susitarimas dėl portalo dalyvavimo projekte. Portalo one.lt vadovybė įsipareigojo pašalinti visą neteisėtą turinį iš savo tarnybinių stočių, todėl šiuo metu portalui gaunant pranešimus iš karštosios linijos apie portale aptiktą neteisėtą arba žalingą turinį, toks turinys yra operatyviai šalinamas.

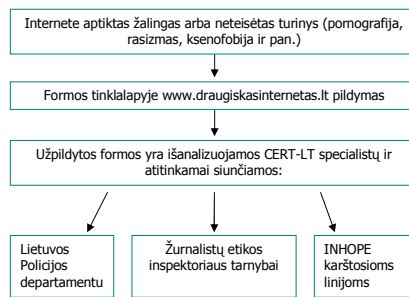
Per dvejus karštosios linijos darbo metus buvo ištirti 964 pranešimai apie neteisėtą arba žalingą turinį:

- 21 pranešimo atveju turinys pripažintas potencialiai neteisėtu, pranešimai buvo persiūsti Policijos departamentui;
- 45 pranešimai persiūsti Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybai;
- 15 pranešimų persiūsti kitų INHOPE valstybių narių karštosioms linijoms;
- 9 pranešimai persiūsti atitinkamiems interneto paslaugų teikėjams.

Lietuvos Policijos departamentas iškėlė baudžiamąsias bylas keturių Lietuvos tinklalapių, kuriuose buvo aptiktas neteisėtas turinys, atžvilgiu, dvi bylos jau pasiekė teismą.

Pranešimų tyrimo tvarka yra tokia: atitinkami CERT-LT darbuotojai išanalizuoja visus pranešimus ir imasi šių veiksmų: jei turinys yra neteisėtas arba žalingas bei yra aptinkamas Lietuvos tarnybinėse stotyse, informacija apie tai yra išsiunčiama atitinkamoms

institucijoms (Lietuvos Respublikos Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybai arba Policijos departamentui), jei neteisėtas arba žalingas turinys yra aptinkamas tarptautiniuose serveriuose, informacija yra siunčiama atitinkamai INHOPE karštajai linijai arba tiesiogiai Lietuvos policijai. Ir, galiausiai, skirtingų valstybių teisėtvarkos institucijos imasi atitinkamų veiksmų neteisėto turinio atžvilgiu (žr. schemą žemiau):

Tarptautinė veikla

Nuo pat pradžių Lietuvos karštoji linija dalyvavo INHOPE (Tarptautinės interneto karštųjų linijų asociacijos) tinklo veikloje. INHOPE yra iš dalies finansuojama Saugėsio interneto programos. Šiuo metu 35 karštosios linijos iš 31-os šalies visame pasaulyje (daugiausia iš ES) yra INHOPE narės. Siekiant narystės INHOPE buvo imtasi žemiau aprašomų veiksmų.

Lietuvos karštosios linijos atstovas dalyvavo INHOPE narių susitikime Berlyne 2007 m. spalio mėnesį, kuriame perskaitė pranešimą apie Lietuvos karštosios linijos veiklą INHOPE Valdybai.

Du Lietuvos karštosios linijos atstovai dalyvavo naujų karštųjų linijų narių įvadinuose mokymuose, vykusiuose Dubline 2008 m. sausio mėnesį.

2008 m. kovo mėnesį INHOPE Vice-prezidentas Adrian Dwyer aplankė Lietuvos karštąją liniją. Minėtojo vizito tikslas buvo paskatinti ir paremti karštąją liniją nacionaliniame lygmenyje. Kita vertus, apsilankymo tikslas buvo patikrinti, ar visos procedūros yra tinkamai įdiegtos ir ar karštoji linija veikia remiantis INHOPE Praktikos kodeksu. Vizito metu vyko susitikimai su Policijos departamento ir ŠMM atstovais, Žurnalistų etikos inspektoriumi, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriumi bei su portalo one.lt vadovais.

Lietuvos karštoji linija tapo laikinąja INHOPE nare INHOPE Generalinės asamblėjos, vykusios 2008 m. gegužę Dubline, metu. Pirmieji narystės metai bei bendradarbiavimas su kitomis karštosiomis linijomis buvo labai vaisingas. Lietuvos karštoji linija tapo pilnateise INHOPE nare 2009 m. gegužės mėnesį. Tolesni karštosios linijos planuojami veiksmai – sudaryti susitarimus su pagrindiniais Lietuvos interneto paslaugų teikėjais dėl „juodųjų sąrašų“ sudarymo siekiant blokuoti tinklalapius, kuriuose yra aptinkamas neteisėtas arba žalingas turinys, o taip pat daryti įtaką teisėsaugos institucijoms siekiant, kad toks turinys būtų operatyviai šalinamas iš Lietuvos tinklalapių.

Viešosios nuomonės tyrimai

2009 m. kovą buvo atliktas sociologinis Lietuvos interneto vartotojų nuomonės tyrimas, kurio siekta įvertinti projekto „Saugesnis internetas“ įtaką informacijos sklaidai visuomenėje. Tyrimo metu buvo apklausti 800 interneto vartotojų, turintys vaikų nuo penkerių iki aštuoniolikos metų amžiaus. Pagrindiniai tyrimo rezultatai yra pateikiami žemiau:

Susidūrimas su informacijos saugumo pažeidimais ir patirta žala

Dauguma apklaustų Interneto vartotojų prisipažino, kad yra susidūrę su įvairių rūšių tinklų arba informacijos saugumo pažeidimais. Tačiau, daugeliu atveju, tokie pažeidimai neturėjo jokios tiesioginės materialinės arba moralinės žalos:

Dažniausi tinklų ir informacijos saugumo pažeidimai: kompiuteriniai virusai (58 procentai) ir nepageidaujamas elektroninis paštas (56 procentai). Be to, 9 procentai apklaustųjų teigė, kad jie yra susidūrę su neteisėta arba žalinga informacija (rasizmu, sadizmu, pornografija, ir pan.); 2 procentai yra susidūrę su duomenų vagystėmis; 1 procentas – su įsilaužimais į asmeninį kompiuterį; 26 procentai apklaustųjų teigė, kad nėra susidūrę su tinklų ir informacijos saugumo pažeidimais.

Interneto grėsmių vaikams įvertinimas

Tyrimo rezultatai rodo, kad tėvai suvokia, kad internetas gali kelti grėsmių jų vaikų saugumui. Be to, dauguma suaugusiųjų, ypačiai moterys, sutinka, kad vaikai turėtų būti mokomi saugiai naudotis internetu. Minėtieji apklaustieji stengiasi tikrinti ir kontroliuoti savo vaikų veiklą internete. Tačiau dauguma tėvų ir globėjų suvokia savo žinių apie tai, kaip mokyti vaikus saugiai naudotis internetu, stoką:

Dauguma tyrimo dalyvių (69 procentai) teigė, kad jiems rūpi, ką jų vaikai veikia internete. 19 procentų minėjo, kad jie tik retkarčiais tikrina savo vaikų veiklą internete. 11 procentų apklaustųjų prisipažino, kad jiems nerūpi jų vaikų veikla internete.

65 procentai apklaustųjų mano, kad internetas gali kelti grėsmę jų vaikams, 19 procentų laikosi priešingos nuomonės, 15 procentų apklaustųjų prisipažino, kad niekadoms nebuvo susimąstę apie tokios žalos galimybę

Dažniausiai minėta interneto grėsmė vaikams – neteisėtas ir žalingas turinys (65 procentai). 48 procentai apklaustųjų minėjo seksualinio pobūdžio pokalbius, skatinančius vaikus susitikti su nepažįstamais asmenimis, 40 procentų minėjo priekabiavimą ir patyčias

internetinėje erdvėje. 26 procentai apklaustųjų mano, kad internete vaikai susiduria su grėsme privatumui, kuomet vaikas atskleidžia savo asmens informaciją. Tačiau 18 procentų apklaustųjų mano, kad naudojimasis internetu nekelia grėsmės jų vaikams.

Daugiau nei pusė apklaustųjų (55 procentai) teigė, kad retsykiais žvilgteli kuriuose tinklalapiuose lankėsi jų vaikai. 40 procentų teigė, kad jie moko savo vaikus naudotis internetu ir kalbasi su vaikais apie neteisėtą ir žalingą interneto turinį. 38 procentai apklaustųjų teigė, kad jie tikrina kuriuose tinklalapiuose lankosi jų vaikai, 37 procentai riboja vaikams prieigą prie interneto. 8 procentai apklaustųjų yra nustatę saugaus naudojimosi internetu taisykles. 7 procentai teigė, kad jie būna šalia vaiko, kuomet jis (ji) naršo internete. 7 procentai apklaustųjų naudojami filtravimo priemonėmis, siekiant blokuoti nepageidaujamus tinklalapius. 13 procentų nurodė, kad jie nenaudoja jokių priemonių, siekiant užtikrinti savo vaikų saugumą naršant internete.

Absoliuti tyrimo dalyvių dauguma (89 procentai) mano, kad vaikai turėtų būti mokomi, kaip saugiai naudotis internetu. 3 procentai laikosi priešingos nuomonės, 8 procentai apklaustųjų prisipažino, kad niekuomet nebuvo apie tai susimąstę.

28 procentai apklaustųjų teigė, kad jie žino kaip mokyti savo vaikus saugiai naudotis internetu. Pusė apklaustųjų (50 procentų) teigė, kad junta tokios informacijos stygių, 20 procentų prisipažino, kad jie nežino, kaip mokyti savo vaikus saugiai naudotis internetu.

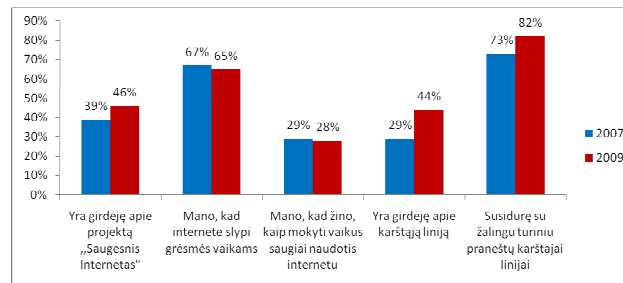
Projekto „Saugenis internetas“ įvertinimas

Nežiūrint į tai, kad projektas buvo įvertintas teigiamai, toks įvertinimas buvo labiau siejamas su karštąja linija, kuri patvirtino projekto dalyvių nuostatas dėl būtinybės apsaugoti vaikus nuo žalingos interneto įtakos.

44 procentai apklaustųjų nurodė, kad yra girdėję apie karštąją liniją (tinklalapį www.draugiskasinternetas.lt), kurios pagalba jie gali anonimiškai pranešti apie neteisėtą arba žalingą turinį, aptiktą internete, 56 procentai prisipažino, kad jie nėra girdėję apie tai.

82 procentai apklausos dalyvių teigė, kad jei jie susidurtų su neteisėtu arba žalingu turiniu internete, anonimiškai praneštų apie jį. 18 procentų teigė priešingai. 46 procentai apklaustųjų žino apie projektą „Saugesnis internetas“, 51 procentas apie jį nėra girdėjęs.

Žemiau esančioje schemoje pateikiamas apklausos rezultatų palyginimas su tyrimo, atlikto 2007-aisiais metais, rezultatais:

Kontaktinė informacija

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba
Algirdo g. 27A, LT-03219 Vilnius, Lietuva

Rytis Rainys
Tinklų ir informacijos saugumo skyriaus vedėjas
Tel.: +370 5 210 56 76, Mob. Tel.: +370 611 14018,
Faks.: +370 5 216 15 64
El. p.: rainys@rrt.lt

Vilius Nakutis
Tinklų ir informacijos saugumo skyriaus vyriausiasis
specialistas
Tel.: +370 5 210 56 76
El. p.: vnakutis@rrt.lt

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija
A. Volano g. 2/7, LT-01516 Vilnius, Lietuva
Tel.: +370 52743086
Faks.: +370 52612077

Alvydas Puodžiukas
ŠMM vyr. patarėjas
alvydas.puodziukas@smm.lt

Algimantas Šimaitis
Vaikų ir jaunimo socializacijos skyriaus vedėjas
algis.simaitis@smm.lt